

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 23 (1978), No. 6, 353--355

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138529>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1978

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

jubilea & zprávy

ODEŠEL BŘETISLAV ŠÍKOLA

Dne 19. června 1978 zemřel Břetislav Šíkola, odborný asistent elektrotechnické fakulty ČVUT. Jeho lidský profil velice dobře vystihuje motto W. Scotta na úmrtním oznámení: „Člověk, který si zaslouží jméno dobrý, je ten, jehož myšlenky a práce jsou věnovány spíše jiným než jemu samému.“

Břetislav Šíkola se narodil 30. 3. 1909 v Alšovicích, okr. Jablonec nad Nisou. V letech 1928 až 1932 absolvoval tehdejší přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, obor matematika-fyzika. Svou učitelskou dráhu začínal jako odborný učitel na národních a měšťanských školách v Turnově, Vítkovicích v Krkonoších, Libštátu, Lomnici nad Popelkou (1930—1939); později jako zatímní a definitivní profesor na reálkách a reálných gymnáziích v Příboru a v Jičíně. V letech 1949—1953 působil ve státním

kursu pro přípravu pracujících na vysoké školy v Jičíněvsi. V roce 1960 byl vyslán ministerstvem školství a kultury v Praze do Guineje jako profesor matematiky na lyceu v Konakry, kde zároveň pracoval jako člen reformní komise pro vyučování matematice. Do vlasti se vrátil v roce 1963. Od té doby působil nepřetržitě na elektrotechnické fakultě ČVUT jako odborný asistent až do důchodu v r. 1974.

Život Břetislava Šíkoly byl ve znamení mimořádně aktivní politické, společenské a pedagogické práce. Připomeňme si jeho aktivní činnost v odborovém svazu zaměstnanců školství, funkce lektora a předsedy přírodovědné společnosti pro šíření politických a vědeckých nauk, lektora Domu osvěty, okresního metodika, člena krajského výboru fyzikální olympiády, člena oborové komise pro fyziku při Výzkumném ústavu pedagogickém v Praze, člena pedagogické sekce pro vyučování fyzice při Jednotě čs. matematiků a fyziků v Praze. Jeho práce na ČVUT představuje vyvrcholení jeho celoživotní učitelské dráhy. Svoje politické a organizační zkušenosti plně uplatňoval jako dlouholetý tajemník katedry matematiky, i jako člen a funkcionář stranické i odborové organizace a dalších společenských organizací na pracovišti i v místě bydliště, kde obětavě pracoval zejména ve Svazu protifašistických bojovníků jako účastník odboje proti fašismu. Svůj pedagogický um plně uplatnil při přednáškách, které konal řadu let pro posluchače 1. ročníku. Významně se podílel na modernizaci matematiky při řešení výzkumného úkolu „Zvyšování efektivity studia matematiky na vysokých školách technických“, kde byl spoluautorem pokusných učebních textů a učebnic pro SPŠ a SZTŠ.

Jako dlouholetý vedoucí učitel ročníku byl učitel-komunista Břetislav Šíkola vzorem svým spolupracovníkům svou nezměrnou pracovitostí, svědomitostí, společenskou angažovaností a pedagogickým talentem. Jeho politické a pracovní úsilí bylo oceněno čestným uznáním rektora ČVUT, pamětní medailí k 30. výročí osvobození ČSSR, čestným uznáním a plaketou k 25. výročí založení elektrotechnické fakulty ČVUT a medailí ČVUT 1. stupně.

Odchod s. Šíkoly, vzácného člověka a obětavého učitele, bude dlouho pociťovat široký okruh jeho spolupracovníků.

Milan Pišl

PROFESOR MILOŠ RÁB PADESÁTILETÝ

Dne 30. září 1978 se dožil padesáti let prof. RNDr. Miloš Ráb, DrSc., vedoucí katedry matematické analýzy přírodovědecké fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brně.

Miloš Ráb se narodil roku 1928 v dělnické rodině v Újezdě u Brna. Po maturitě na reálném gymnáziu v Brně v roce 1947 byl zapsán jako řádný posluchač přírodovědecké fakulty univerzity v Brně, obor matematika — deskriptivní geometrie. Studium ukončil v roce 1951 složením druhé státní zkoušky z matematiky a z deskriptivní geometrie.

Již od roku 1950 působil jako asistent matematiky na tehdejší Vysoké škole technické v Brně a po jejím zrušení na Vysoké škole stavitelství v Brně. V roce 1952 přešel jako asistent na katedru matematiky přírodovědecké fakulty univerzity v Brně a na této katedře (později rozdělené na katedru matematické analýzy, katedru algebry a geometrie a katedru aplikované matematiky) působí od této doby nepřetržitě.

V roce 1953 obhájil rigorózní práci a získal titul RNDr. V roce 1955 byl přijat na externí aspiranturu, kterou ukončil již po dvou letech obhájením kandidátské disertační práce. Habilitační práci předložil roku 1959 a docentem matematiky byl jmenován v roce 1961. Roku 1967 obhájil doktorskou disertační práci a v roce 1969 byl jmenován řádným profesorem matematiky. Od roku 1970 je vedoucím katedry matematické analýzy.

Profesor Ráb je výraznou osobností matematického života v ČSSR. Publikoval více než 30 původních vědeckých prací z oboru diferenciálních rovnic, které vzbudily zasloužený ohlas doma i v zahraničí. Zejména jeho výsledky týkající se asymptotických vlastností integrálů lineárních diferenciálních rovnic, v poslední době pak diferenciálních rovnic v komplexním oboru, jsou světové úrovně a mnoho našich i zahraničních matematiků na ně navázalo. O svých výsledcích přednášel na mnoha kongresech a symposiích. Zejména je nutno se zmínit o pravidelné, každé čtyři roky se opakující československé konferenci o diferenciálních rovnicích Equadiff a o letní škole o diferenciálních rovnicích Difford, na jejichž organizaci se prof. Ráb vždy významně podílí.

Profesor Ráb nezapomíná ani na výchovu mladých vědeckých pracovníků. Dlouhá léta vede vědecké seminář o diferenciálních rovni-

cích, jež navštěvuje řada brněnských i mimo-brněnských matematiků. Mnohý z nynějších docentů či kandidátů věd začínal se svými prvními krůčky ve vědecké práci právě v semináři prof. Rába. Jako školitel v oboru matematická analýza vede prof. Ráb pravidelně několik aspirantů. Je též odpovědným řešitelem dílčího úkolu státního plánu výzkumu a soustředil kolem sebe řešitelský kolektiv z členů katedry matematické analýzy i z členů jiných kateder.

Neodmyslitelnou složkou činnosti prof. Rába je jeho činnost pedagogická. Celé generace posluchačů matematiky na brněnské univerzitě na něj vzpomínají jako na výborného pedagoga, který strukturu svých přednášek vždy pečlivě promýšlel a volil takovou formu výkladu, která je maximálně blízká studentovu chápání. Je autorem několika učebních textů, o jejichž oblibě a kvalitě svědčí to, že stále vycházejí v nových vydáních.

Je samozřejmé, že prof. Ráb pracuje v řadě významných funkcí. Kromě vedení katedry matematické analýzy je členem vědecké rady přírodovědecké fakulty, předsedou Sdružení matematických kateder na UJEP, výkonným redaktorem časopisu Archivum Mathematicum, předsedou rigorózní komise z matematické analýzy, předsedou komise pro udělování hodností CSc. z matematické analýzy, členem komise pro udělování hodností DrSc. z matematické analýzy, členem komise expertů MŠ ČSR pro přestavbu vysokoškolského studia a členem mnoha dalších komisí společenskopolitického nebo odborného charakteru. Dlouhou dobu také aktivně prac-

val v brněnské pobočce JČSMF jako její člen od roku 1950. V roce 1962 byl při příležitosti 100. výročí založení JČMF oceněn významným 1. stupně za úspěchy ve vědecké práci.

Profesor Ráb může být svým elánem a životním optimismem příkladem mnoha mladším spolupracovníkům. Přejeme mu k jeho životnímu jubileu pevné zdraví, pohodu v osobním životě a mnoho dalších pracovních úspěchů ku prospěchu brněnské i celé československé matematiky.

Vítězslav Novák

K 10. VÝROČÍU MATEMATICKEJ SEKCE JSMF

VĎAKA ZA PRÁCU

Matematická sekcia sa zakladala jednak v ťažkom období pre náš národ, jednak v období, keď na celom svete prebiehali veľmi živé diskusie o vyučovaní matematiky na všetkých druhoch škôl. Aj keď naše sily v tom čase neboli nejaké veľké, ani sme nemali dostatok skúseností organizačného charakteru, považovali sme v tom období za potrebné zomknúť všetkých našich aktívnych matematikov do práce na budovanie solídnych základov pre modernizáciu vyučova-

nia matematiky a pre výchovu mladých vedeckých pracovníkov. Ani jednu z týchto úloh nemohla zvládnuť skupina učiteľov len jedného typu škôl. Preto sme od začiatku zdôrazňovali potrebu jednej matematickej sekcie (teda nie jednej vedeckej a jednej pedagogickej). Doteraz sa nám existencia jednej Matematickej sekcie osvedčila. Je to vidieť najlepšie na konferenciách v Jasnej, kde prebiehajú živé, neformálne a veľmi cenné diskusie o všetkých otázkach nášho matematického života.

Aj keď Matematická sekcia JSMF nemá prakticky žiadne práva ani finančné prostriedky, má také široké zázemie svojich členov, že sa vie kvalifikovane vyjadriť ku všetkým problémom nášho matematického života. Tým získala veľkú vážnosť a dostala sa do povedomia mnohých organizácií. Významne sa podieľala najmä na rokovaniach s Ministerstvom školstva SSR. Som presvedčený, že práve tieto kontakty s MŠ SSR majú a budú mať veľký význam pre rozvoj slovenskej matematiky.

V mene Ústredného výboru JSMF ďakujem všetkým aktívnym členom Matematickej sekcie JSMF za ich prácu a verím, že v budúcnosti bude počet jej priaznivcov ešte oveľa väčší.

Václav Medek

MLADÝCH DO POPREDIA

Začnem jednou spomienkou. V r. 1965 som sa usiloval vstúpiť do Jednoty, no trvalo mi takmer rok, kým sa mi podarilo získať prihlášku. A musel som na to vynaložiť dosť úsilia.

Čo to má spoločné s matematickou sekciou a jej výročím? Predovšetkým to má ilustrovať, v akom stave bola Jednota pred vznikom sekcií. Možno si ani neuvedomujeme, že mnoho vecí, ktoré dnes berieme za samozrejmé prvky činnosti Jednoty, vďaka za svoj vznik iniciatíve matematickej sekcie. Spomeňme len súťaž mladých matematikov, pravidelné letné školy a semináre, školenie učiteľov ZDŠ pre modernizáciu matematiky a iné.

No dobre, a nebolo by to bývalo išlo bez sekcií? Načo pridávať do tradičnej organizačnej schémy Jednoty nový prvok, ktorý ju ešte komplikuje?

Odpoveď je jednoznačná — nebolo. Nemôžeme sa samozrejme vrátiť do roku 1969 a urobiť nezávislý experiment bez sekcie. Bez sekcie by sa však sotva boli dostali k slovu tak rýchlo noví,